

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ЕПОХУ ШТУЧНОГО
ІНТЕЛЕКТУ: ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІНЮЮТЬ ПІДХОДИ
ДО НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ**

Леня В.С., Дейнеко Ж.В.

e-mail: viktoriiia.lenia@nure.ua, zhanna.deineko@nure.ua

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. МСТ,
м. Харків, Україна

The article considers the issue of academic integrity as a set of ethical principles and rules defined by law that ensure trust in the results of learning and scientific activity. Special attention is paid to the impact of artificial intelligence on academic integrity, particularly the use of AI tools, such as ChatGPT, which have created new challenges for assessing knowledge and checking scientific texts. The main threats associated with the use of AI in scientific activity are considered, as well as methods for combating academic dishonesty. Algorithms for detecting texts written by artificial intelligence and changes in assessment methods in educational institutions are analyzed.

Швидка еволюція новітніх технологічних платформ, яка колись розпочалася із застосування примітивних інтернет-пошукових систем, а сьогодні розгортається в руслі технологій так званого «штучного інтелекту» (ШІ), продовжує відігравати ключову роль у трансформації звичних підходів до проведення наукових досліджень та організації освітнього процесу. Перші пошукові системи глобального характеру, такі як сервіси Google та Internet Explorer, безсумнівно, значно полегшили процес отримання миттєвого доступу до інформації. Втім, прогресивний розвиток штучного інтелекту, сьогодні представлений такими інструментами, як ChatGPT, Gemini, Search Microsoft Copilot здійснили значно більший стрибок від нескладного пошуку інформації до миттєвої генерації нового контенту.

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту» під академічною доброчесністю розуміється сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

З розвитком штучного інтелекту ситуація у сфері академічної доброчесності ускладнилася. Використання інструментів на основі ШІ, зокрема ChatGPT, спричинило нові виклики. З одного боку, штучний інтелект може стати потужним інструментом для аналізу даних, генерації ідей та автоматизації рутинних завдань у навчанні. З іншого боку, він також створює можливості для академічної недоброчесності, оскільки студенти та дослідники можуть використовувати його для написання наукових робіт без самостійного опрацювання матеріалу. Це ускладнює оцінювання реальних знань і навичок, що змушує освітні заклади переглядати свої підходи до перевірки та оцінювання навчальних досягнень.

Зі зростанням загрози академічної недоброчесності, викликаній використанням ШІ, освітні заклади почали впроваджувати нові методи боротьби. Використовуються спеціальні алгоритми для визначення текстів, написаних штучним інтелектом, серед яких GPTZero, AI Writing Check та CrossPlag. Також змінюються методики оцінювання: зростає популярність усних іспитів, проектних завдань та практичних тестів, що вимагають глибокого розуміння матеріалу, а не просто відтворення тексту. Дедалі більше уваги приділяється навчанню студентів навичкам академічного письма [1].

Разом з тим з'являється потреба у проведенні лекцій, присвячених академічній доброчесності та використанню штучного інтелекту в її рамках, вмотивуванні студентів на написання наукових робіт власними силами. У разі порушення учасниками освітнього процесу академічної доброчесності, зокрема використання штучного інтелекту, повинні запроваджуватись санкції.

При користуванні ШІ для освітніх цілей варто дотримуватись правил [2]: не копіювати чужі роботи, перевіряти інформацію, використовувати ШІ лише як помічника, а не заміну, не зловживати ШІ.

Перспективи розвитку академічної доброчесності безпосередньо пов'язані з адаптацією до нових технологій. Освітні установи мають враховувати зростання ШІ у створенні контенту, перевірці знань і підготовці навчальних матеріалів. Очікується створення більш досконалих методів виявлення плагіату, які базуватимуться на аналізі стилю написання, джерел інформації та патернів текстів. Перспективним є розроблення механізмів, які дозволять інтегрувати ШІ у навчальний процес без порушення принципів академічної етики. Наприклад, це можуть бути інструменти для оцінювання рівня самостійної роботи студента або алгоритми для автоматичної перевірки академічної доброчесності.

Університети та наукові установи будуть змушені шукати баланс між інтеграцією технологій у навчання і забезпеченням чесного здобуття знань, який передбачає розробку внутрішніх політик використання ШІ, які регулюватимуть його застосування в дослідницькій і навчальній діяльності. Можлива розробка глобальних стандартів академічної доброчесності, які враховуватимуть виклики, пов'язані з використанням ШІ, і забезпечуватимуть високу якість освіти, навіть в умовах стрімкого технологічного прогресу.

Список використаних джерел:

1. Філіпенко Л.В., Думанський О.В. (2023) Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності ШІ. Академічні візії. Секція: Освіта/Педагогіка. (19). 90-98.

2. Полулях Т.М. (2025) Памятка для здобувачів освіти "Академічна доброчесність та штучний інтелект". Освітній проект «На Урок» для вчителів. URL: <https://naurok.com.ua/pamyatka-dlya-zdobuvachiv-osviti-akademichna-dobrochesnist-ta-shtuchniy-intelekt-447435.html>